

INSTITUT OF LITHUANIAN HISTORY

THE YEAR-BOOK
OF LITHUANIAN
HISTORY

1993

VILNIUS 1994

INSTITUT FÜR LITAUISCHE GESCHICHTE

JAHRBUCH
FÜR LITAUISCHE
GESCHICHTE

1993

VILNIUS 1994

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

1993 M. 12 M. 15 D.
VILNIUS

LIETUVOS
ISTORIJOS
METRAŠTIS
1993 METAI

VILNIUS, MOKSLO IR ENCIKLOPEDIJŲ LEIDYKLA, 1994

UDK 947.45

Li 237

Redakcinė kolegija:

Vytautas MERKYS (vyr. redaktorius), Antanas TYLA (vyr. redaktoriaus pavad.), Al-
fonsas EIDINTAS, Vytautas KAZAKEVICIUS, Vacys MILIUS, Gediminas RŪDIS,
Rita STRAZDŪNAITĖ (sekretorė)

Redakcijos adresas:

2600 Vilnius, T. Kosciuškos 30

Išleista pagal Lietuvos istorijos instituto užsakymą

ISBN 5-420-01308-8

© Lietuvos istorijos institutas, 1994

TURINYS

Straipsniai ir pranešimai

A. Bliujienė. Skandinaviško tipo radinys Užpelkių kapinyne (su reziume anglų kalba)	5
E. Meilus. Prekyba Joniškio mieste 1616—1795 m. (su reziume anglų kalba) ..	13
A. Baliulis. Joniškio miestiečiai XVIII amžiuje (su reziume anglų kalba) ..	31
R. Leviškaitė. Lietuviai geležinkelininkai Rusijos imperijoje XIX a. II pusėje—XX a. pradžioje (su reziume anglų kalba)	48
A. Kasparavičius. Koalicinės liaudininkų ir socialdemokratų vyriausybės pastangos reorganizuoti kariuomenę 1926 metais (su reziume anglų kalba) ..	58
G. Vilkelis. Lietuvos ir Lenkijos priešprieša Tautų Sąjungoje 1926 m. (su reziume anglų kalba)	70
A. Ragauskas. Istorikas Ivanas Lappo (1869—1944) ir Lietuva (su reziume anglų kalba)	81
N. Kairiūkštytė. Lietuvos vokiečiai — pirmieji pokario metų tremtiniai (su reziume vokiečių kalba)	92
V. Kašauskienė. Lietuvos mokyklos sovietizacija ir priešinimasis jai 1940—1941 m. (su reziume anglų kalba)	106
V. Savoniakaitė. Zemaičių ripsinių lovatiesių raštų struktūra (su reziume anglų kalba)	121

Publikacijos

D. Antanavičius. Du neskelbti 1396 metų Vytauto raštai	138
--	-----

Recenzijos, apžvalgos, anotacijos

M. Michelbertas. S. Sajauskas, D. Kauburys. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės numizmatika	147
R. Griškaitė. Keletas minčių pasirodžius pirmajam Teodoro Narbuto „Lietuvių tautos istorijos“ tomui lietuvių kalba	150
A. Gaigalaitė. P. Žostautaitė. Klaipėdos kraštas 1923—1939 m.	166
P. Kalnius. S. Buchaveckas. Šalčios žemė	170
M. Tamošiūnas. Wilno-Wileńszczyzna jako krajobraz i środowisko wielu kultur: Materiały I Międzynarodowej konferencji	172
P. Žostautaitė. V. Žalys. Ringen um Identität: Warum Litauen zwischen 1923	

und 1939 im Memelgebiet Keinen Erfolg hatte—Kova dėl intentiteto. Kodėl Lietuvai nesisekė Klaipėdoje tarp 1923—1939 m.	175
T. Bairašauskaitė, I. Šenavičienė, J. Garbowska. Nauki geologiczne w uczelniach Wilna i Krzemienuca	182
M. Tamošiūnas. Towards a new history in the Baltic Republics: Historical perspectives at the time of the recovery of independence	188

Archyvų saugyklose

E. Meilus, A. Tumbrotas. Lenkimų bažnyčios archyvas	192
---	-----

Mums rašo

L. Kvizikevičius. Vilniaus Žemutinės pilies monetų lobis	199
S. Gečas. Muziejinių vertybių naikinimas pokario metais	200

Bibliografija

R. Strazdūnaitė. Lietuvos istorijos instituto leidinių 1993 m. bibliografija ..	206
---	-----

Mokslinio gyvenimo kronika

T. Bairašauskaitė. Svarbiausi 1993 m. Lietuvos istorijos instituto mokslinės ir mokslinės organizacinės veiklos rezultatai	211
--	-----

Konferencijos, pasitarimai, simpoziumai

R. Jarockis. Archeologų konferencija Šiauliuose	213
I. Lukšaitė. Protestantizmas Lietuvoje: Istorija ir dabartis	213
S. Buchaveckas. Konferencija apie lietuvių rezistenciją ir nacių represijas ..	217
L. Pranienė. Šiaulių „Aušros“ muziejaus jubiliejus	218
V. Čiubrinskas. 1992 m. archeologinių ir etnologinių lauko tyrimų rezultatų aptarimas Vilniaus universitete	219
V. Milius. Štasio Ylos minėjimas	219
V. Būda. Vytautas ir Lietuva	220
G. Gustaitė. Šimtosioms Kazimiero Bizausko gimimo metinėms pagerbti	221
I. Valikonytė. Zenono Ivinskio 85-osioms gimimo metinėms	222
A. Katilius. Lietuvos Bažnyčios istorijos seminaras	223
E. Grunskis. Lietuvos gyventojų genocidui skirta konferencija	223
C. Laurinavičius. Baltijos studijų 12-osios konferencijos sekcija Vilniuje ..	224
E. Spudytė. Simonui Daukantui skirta konferencija	225
G. Zabiela. Archeologų konferencijos	225
S. Buchaveckas. Tarptautinė mokslinė konferencija Vilniaus geto sunaikinimo 50-mečiui	226
G. Aučnikas. Pirmoji Vytauto Didžiojo universiteto etnologų konferencija ..	227
D. Jackevičius. Konferencija „Gedimino laiškai“	228
R. Zizas. Tretieji „Lietuvos kariuomenės skaitymai“	229
V. Milius. Kražių skerdynių minėjimas	230
V. Milius. Etnografų konferencija „Tradicinė ir dabarties etnokultūra“	231
J. Matuzevičius. Istorikų konferencija „Tauta ir valstybė“	232

Ekspedicijos

A. Asadauskas. Archeologinių paminklų tyrimai Lietuvoje 1993 metais	235
R. Merkienė. Lietuvos istorijos instituto 1993 m. etnografinės ekspedicijos ..	244

Mūsų jubilatai

V. Milius. Jurgis Gimbutas	249
----------------------------------	-----

In memoriam

A. Tautavičius. Karolis Mekas	252
A. Vaičiūnas. Romualdas Šalūga	256
E. Rimša. Leonas Mulevičius	258
A. Baliulis. Egidijus Banionis	259
Referatas (anglų ir vokiečių kalbomis)	260

INHALT

Artikel und Berichte

A. Bliujienė. Ein skandinavischer Fund aus dem Gräberfeld Užpelkiai (Zusammenfassung in Englisch)	5
E. Meilus. Der Handel in der Stadt Joniškis in den Jahren 1616—1795 (Zusammenfassung in Englisch)	13
A. Baliulis. Die Städter von Joniškis im 18. Jahrhundert (Zusammenfassung in Englisch)	31
R. Leviškaitė. Litauische Eisenbahner im Russischen Imperium Rußlands in der zweiten Hälfte des 19. Jh. bis Anfang des 20. Jh. (Zusammenfassung in Englisch)	48
A. Kasparavičius. Die Bestrebungen der volkstümlich sozialdemokratischen Koalitionsregierung zur Reorganisation des Heeres 1926 (Zusammenfassung in Englisch)	58
G. Vilkelis. Der Gegensatz zwischen Litauen und Polen in der Völkerunion im Jahre 1926 (Zusammenfassung in Englisch)	70
A. Ragauskas. Die Beziehungen des Historikers Ivan Lappo (1869—1944) zu Litauen (Zusammenfassung in Englisch)	81
N. Kairiūkštytė. Die Deutschen Litauens als die ersten Verbannten der Nachkriegszeit (Zusammenfassung in Deutsch)	92
V. Kašauskienė. Die Sowjetisierung der litauischen Schulen und der Widerstand dagegen 1940—1941 (Zusammenfassung in Englisch)	106
V. Savoniakaitė. Die ornamentale Struktur der žemaitischen Bettdecken im Ripsgeflechte (Zusammenfassung in Englisch)	121

Publikationen

D. Antanavičius. Zwei unveröffentlichte Schreiben von Vytautas aus dem Jahre 1396	138
Rezensionen. Übersichten. Annotationen	147

Archivaufbewahrungen

E. Meilus, A. Tumbrotas. Das Archiv der Kirche in Lenkimai	192
Bibliographie	206
Chronik des wissenschaftlichen Lebens	211
Unsere Jubilare	249
In memoriam	252
Referat (in Englisch und Deutsch)	260

CONTENTS

Articles and Reports

A. Bliujienė. A Scandinavian Style Belt Buckle from the Užpelkiai Burial Ground (Summary in English)	5
E. Meilus. Trade in Joniškis in 1616—1795 (Summary in English)	13
A. Baliulis. The Dwellers of Joniškis in the 18th Century (Summary in English)	31
R. Leviškaitė. Lithuanians in the Railway Service of the Russian Empire in the Second Half of the 19th—Beginning of the 20th CC. (Summary in English)	48
A. Kasparavičius. The Attempts of the Coalition Government of Populists and Social-Democrats to Reorganise the Lithuanian Army and to Strengthen State Security (Summary in English)	58
G. Vilkelis. Lithuanian and Polish Opposition in the League of Nations in 1926 (Summary in English)	70
A. Ragauskas. The Historian Ivan Lappo (1869—1944) and Lithuania (Summary in English)	81
N. Kairiūkštytė. The Germans of Lithuania—the First Deportees of the Post-War Period (Summary in German)	92
V. Kašauskienė. The Sovietisation of Lithuanian Schools and the Resistance against It in 1940—1941 (Summary in English)	106
V. Savoniakaitė. The Ornament Structure of Samogitian Rep Bedspreads (Summary in English)	121

Publications

D. Antanavičius. Two Unpublished Documents of 1396 Issued by Vytautas	138
Reviews, Surveys and Annotations	147

In the Depositories of Archives

E. Meilus, A. Tumbrotas. The Archives of the Lenkimai Church	192
Bibliography	206
A Chronicle of Scientific Life	211
Anniversaries	249
In memoriam	252
Abstracts (in English and German)	260